

Aan de gemeenteraad

Dienst/afdeling: SRO/VG

Datum collegebesluit: 19 september 2017

Onderwerp:

Windpark Elzenburg-de Geer: keuze voor ontwikkelmodel voor het gemeentelijk deel van het park.

Wat adviseert het college te besluiten?

1. In principe te kiezen voor het ontwikkelmodel van de Energiecoöperatie Oss (ECO) onder de voorwaarde dat er ten behoeve van uw besluitvorming op 2 november tijdig een ontwikkelplan door ECO is aangeboden dat door ons positief wordt beoordeeld.
2. Indien het ontwikkelmodel van ECO geen voldoende waarborgen biedt te kiezen voor model 'tender'.

Wat is de aanleiding voor dit voorstel?

In oktober 2015 heeft de opiniecommissie Ruimte gesproken over de mogelijke ontwikkelmodellen voor het gemeentelijk deel van windpark Elzenburg-De Geer. Naast de drie toen door ons gepresenteerde modellen (model 'markt', model 'tender' en model 'zelf ontwikkelen') heeft de opiniecommissie gevraagd een vierde model te onderzoeken: model 'ECO' (Energiecoöperatie Oss).

Op 14 juli 2016 heeft u besloten als gemeente zelf de noodzakelijke onderzoeken te starten voor het windpark en de ontwikkeling van het windpark voorlopig in eigen hand te houden. Hiermee was het model 'markt', waarbij de gemeente alleen faciliteert niet meer van toepassing.

De afgelopen periode hebben we de overige drie ontwikkelmodellen (model 'ECO', model 'tender' en model 'zelf ontwikkelen') indicatief nader onderzocht. We hebben gesproken met andere gemeenten en met experts over hun ervaringen met de verschillende modellen. Daarnaast hebben we meerdere malen overlegd met de Energiecoöperatie Oss. ECO heeft in een concept-ontwikkelplan aangegeven hoe ze het windmolenpark wil bouwen en exploiteren als u kiest voor model 'ECO'. Het plan is nog in bewerking. De laatste berichten zijn (19-9-2017) dat ECO en Raedthuys in goed overleg zijn over een intentieovereenkomst voor een gezamenlijke aanpak.

Wij hebben de drie modellen met elkaar vergeleken en beoordeeld aan de hand van 10 verschillende criteria (bijlage 2). Op basis van deze vergelijking voelen wij veel voor model 'ECO', vanwege het maatschappelijk rendement en draagvlak. Dit vinden wij belangrijke aspecten. Maar bij model 'ECO' leveren de ervaring, continuïteit en stabiliteit van ECO (en daarmee van het windpark) nog wel vraagtekens op en daarmee ook risico's. Als het ECO lukt om een robuuste constructie neer te zetten

die aan deze bezwaren tegemoet komt, is onze eerste voorkeur model 'ECO'. Wij hebben ECO daarvoor suggesties gedaan. Wij denken hierbij onder meer aan samenwerking met andere partijen.

Wij willen dat er een gedegen plan van ECO ligt voordat u op 2 november een besluit neemt. Wij zullen dit plan beoordelen op inhoud, kwaliteit en robuustheid en daarover tijdig voor 2 november onze mening geven.

Als het ontwikkelplan van ECO te veel risico's en onzekerheden bevat, dan stellen wij voor om te kiezen voor een tender. Een tender, omdat dit relatief weinig risico's oplevert, in de bouw- en beheerfase geen tijd meer van ons vergt en voldoende maatschappelijk rendement oplevert als we vooraf goede tendervoorwaarden stellen.

Welk resultaat willen we bereiken?

Realisatie van een windmolenpark op en ten noorden van Elzenburg-De Geer voor 2020 op basis van een robuust ontwikkelmodel dat zo veel mogelijk maatschappelijk rendement, lokaal draagvlak en participatie oplevert, maar ook continuïteit en stabiliteit biedt voor de lange termijn.

Welke argumenten zijn er voor dit voorstel?

1.1 De kans op draagvlak bij de Osse inwoners is bij ontwikkelmodel ECO het grootst

Het ontwikkelmodel 'ECO' is een model 'voor en door inwoners'. De opbrengsten komen ten goede aan de gehele gemeente Oss. Daarnaast krijgen inwoners van Oss de mogelijkheid om financieel te participeren en de mogelijkheid om via een lidmaatschap van ECO zeggenschap te krijgen over het windmolenpark (ook als ze niet financieel deelnemen in het windpark).

1.2 Het ontwikkelmodel 'ECO' biedt maximaal maatschappelijk rendement

Het rendement van het windpark komt volgens het concept-ontwikkelplan van ECO voor een groot deel ten goede aan het duurzaamheidsfonds. Dit nog te vormen fonds gaat investeren in bijvoorbeeld het energiepark, educatie, of andere zon-, waterkracht-, biomassa- of windprojecten. Hiermee kan het windmolenpark een vliegwieleffect hebben op de energietransitie in Oss. ECO heeft uitgesproken dat zij het duurzaamheidsfonds samen met andere partijen wil beheren. ECO denkt aan samenwerkingspartners als ESCOSS, onderwijsinstellingen en een vertegenwoordiging van inwoners. Ook de gemeente kan eventueel mede beheerder worden van het duurzaamheidsfonds (zie ook verderop in dit voorstel). Iedereen kan in principe nieuwe projecten aandragen om te betalen uit het duurzaamheidsfonds of deelnemen in projecten. Het worden wat ECO betreft projecten 'voor en door Osse inwoners'. Dit biedt een groot maatschappelijk rendement en versterkt het draagvlak.

1.3 Het ontwikkelmodel 'ECO' geeft snelheid in de ontwikkeling

Indien voor het model ECO gekozen wordt zijn na 2 november de initiatiefnemers van het windmolenpark bekend en kan met deze partijen het vergunningen traject worden ingezet. Ontwikkeling via een tender vraagt meer tijd (een periode van een half jaar tot een jaar).

2.1 Als de risico's en onzekerheden bij het ontwikkelmodel ECO niet voldoende kunnen worden beheerst is het model 'tender' een goede keus

Als model ECO te veel onzekerheden en risico's oplevert, hebben wij een voorkeur voor model 'tender'. Anders dan bij het model 'zelf ontwikkelen' hoeven we bij een tender geen tijd en geld meer in het project te investeren in de bouw- en exploitatiefase. We hoeven ook geen nieuwe ontwikkel- beheer- en bestuursorganisaties op te tuigen op voor ons onbekend terrein. Een ervaren energiemaatschappij of projectontwikkelaar voert het project uit op onze voorwaarden. Met de juiste selectie- en gunningscriteria kan ook bij een tender een aanzienlijk maatschappelijk rendement worden bereikt. Dit zonder de risico's die horen bij het zelf ontwikkelen van een project.

Wat zijn tegenargumenten of risico's?

1.1 De keuze voor 'ontwikkelmodel 'ECO' is ook een keuze voor loslaten en er is mogelijk geen gemeentelijke zeggenschap over de bestedingen van het duurzaamheidsfonds

Bij het model ECO zal de gemeente de bouw en exploitatie van het windmolenpark moeten loslaten. De gemeente verleent bij ontwikkelmodel 'ECO' een opstalrecht aan ECO tegen een tenminste marktconforme vergoeding. Maar de gemeente mag hieraan slechts beperkt voorwaarden verbinden. Als de gemeente te veel aanvullende voorwaarden stelt in de opstalovereenkomst, dan is er al gauw sprake van een aanbesteding plichtige opdracht. En dan kan er niet 1 op 1 met ECO gecontracteerd worden. Bij ontwikkelmodel 'ECO' kan de gemeente daarom geen voorwaarden stellen over participatie en het storten van rendementen in het omgevingsfonds en duurzaamheidsfonds. Ook heeft de gemeente geen zeggenschap over de besteding van deze fondsen. Dit kan deels ondervangen worden door als gemeente zelf bij te dragen aan het duurzaamheidsfonds. De gemeente kan de vergoeding van het opstalrecht bijvoorbeeld storten in het duurzaamheidsfonds en op die manier toch meebeslissen over de bestedingen. (Voorstellen over de constructie van het duurzaamheidsfonds volgen in een volgende fase van het project.)

1.2 Het tijdstip van loslaten komt al snel. Het ontwikkelplan van ECO moet op zichzelf voldoende vertrouwen geven

Het door ECO in te dienen ontwikkelplan moet op zich zelf voldoende vertrouwen geven. Zoals uit het voorgaande al blijkt kunnen we op basis van aanbestedingsregels alleen een 'kaal' opstalrecht verlenen met nauwelijks aanvullende voorwaarden. Op grond van het ontwikkelplan van ECO moet dan ook duidelijk zijn dat het windpark niet alleen de eerste jaren, maar gedurende de gehele looptijd verantwoord geëxploiteerd gaat worden. Een aantal zaken moet goed worden geregeld.

Bijvoorbeeld dat in de toekomst de ledenvergadering van ECO geen veranderingen in de exploitatieopzet kan aanbrengen.

Bij de beoordeling van het ontwikkelplan van ECO moeten we ook goed letten op de kosten die gepaard gaan met het bouwen en in stand houden van een organisatie voor een goed beheer en bestuur. Niet bekend is wat de consequenties zijn van het feit dat ECO capaciteit, kennis en ervaring moet inhuren. Het aantrekken van professionals door ECO (zowel in de uitvoeringsorganisatie als in het bestuur) is niet gratis. De exploitatie kan niet worden overgelaten aan vrijwilligers. We voorzien hierbij behoorlijke kostenposten. Al deze extra kosten gaan ten koste van de opbrengsten en komen dus niet in het duurzaamheidsfonds terecht. ECO heeft inmiddels Izzy Projects B.V. ingeschakeld. Dit bedrijf heeft ook windpark Nijmegen-Betuwe (aan de rand van Nijmegen) met succes voor eigen rekening en risico ontwikkeld, samen met de lokale energiecoöperatie in Nijmegen. Izzy Projects onderscheidt zich van andere projectontwikkelaars, omdat zij zich tot doel stelt dat het windpark uiteindelijk voor 100% in lokale handen komt. Voor de andere zaken die ECO in onze ogen goed moet regelen in het ontwikkelplan verwijzen wij naar bijlage 2. Een goed ontwikkelplan met voldoende waarborgen voor de lange termijn, is noodzakelijk om de bouw en exploitatie met een gerust gevoel bij ECO neer te kunnen leggen.

1.3 Als er problemen ontstaan bij de bouw en exploitatie bestaat het risico dat de gemeente wordt aangesproken

Bij de keuze voor model 'ECO' ('voor en door inwoners') is het de vraag of de gemeente, in voorkomende situaties, meer aangesproken gaat worden als er problemen ontstaan bij de bouw en exploitatie van het windpark. Inwoners verwachten dan mogelijk dat de gemeente met een oplossing komt, ook al kan de gemeente formeel niet worden aangesproken. Juist daarom vinden we het van belang dat ECO in haar ontwikkelplan met een robuuste en stabiele constructie komt.

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën

De extra voorbereidingskosten voor het vervolg van het totale project (fase 2) van € 235.000,- (of € 350.000,- bij keuze voor ontwikkelmodel 'tender') worden gedekt via de algemene reserve. Als het windpark doorgaat, worden deze kosten terugverdiend. Bij het houden van een tender voor eigen gronden, is terugbetaling onderdeel van de voorwaarden. Dit geldt ook bij het sluiten van anterieure overeenkomsten met Raedthuys en/of ECO.

Bij het vaststellen van het bestemmingsplan en het verlenen van de omgevingsvergunningen is meer zicht op de financiële uitkomsten van het totale project en zal een voorstel volgen over de besteding van een eventueel surplus (denk bijvoorbeeld aan de besteding van de opstalrechten).

Voor meer informatie over de financiën van het project verwijzen wij u naar het raadsvoorstel over de ruimtelijke procedures dat gelijktijdig aan u is aangeboden.

b. Communicatie

Wij hebben overlegd met ECO. Verder hebben we de mogelijke ontwikkelmodellen op 6 september 2017 met de klankbordgroep besproken. Een verslag hiervan treft u bijgaand aan. Op deze manier kunt u de inbreng van de klankbordgroep meenemen bij uw besluitvorming.

Verder communiceren we over dit onderwerp via onze periodieke digitale nieuwsbrief over het windpark (ongeveer 300 abonnees), in Oss Actueel en op onze webpagina www.oss.nl/windpark.

We communiceren uiteraard over alle deelonderwerpen die betrekking hebben op het windpark. Bij ieder deelonderwerp doen we dit weer anders. We kijken wat nodig is om iedereen goed te informeren en mee te laten denken.

c. Uitvoering

Wij beoordelen het door ECO in te dienen ontwikkelplan en zullen hierover tijdig onze mening geven ten behoeve van uw besluitvorming.

d. Overlegd met

Er is extern overlegd met Energiecoöperatie Oss, Raedthuys en de klankbordgroep Windenergie.

Intern zijn tot nu toe de afdelingen Gemeentelijk Vastgoed, Ruimtelijke Ontwikkeling, Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving, Leefomgeving, Water en Economie, Financiën en Control en Communicatie betrokken.

Burgemeester en wethouders van Oss,

De secretaris,

drs. M.J.H. van Schaijk

De burgemeester,

drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans

Bijlagen

1. Beschrijving ontwikkelmodellen
2. Verslag van de klankbordgroep van 6 september 2017

Samenvatting

Voor het gemeentelijk deel van het windmolenpark op en ten noorden van Elzenburg-De Geer moet er nog een besluit worden genomen over wie het windpark gaat bouwen en exploiteren. De afgelopen periode hebben we drie ontwikkelmodellen (model 'ECO', model 'tender' en model 'zelf ontwikkelen') indicatief nader onderzocht. Wij stellen de gemeenteraad voor om onder voorwaarde

van een gedegen ontwikkelplan te kiezen voor ontwikkelmodel 'ECO'. Dit betekent dat ECO het gemeentelijk deel van het windpark in principe gaat bouwen en exploiteren.

Als het ontwikkelplan van ECO te veel risico's en onzekerheden bevat, dan kan de gemeenteraad besluiten een tender te houden.